

Unges veje mod ungdomsuddannelse 2025

Metodebilag

8.-klasseelevers syn på epk

INDHOLD

Unge veje mod ungdomsuddannelse 2025

1	Indledning	4
----------	-------------------	----------

2	Undersøgelsens formål og design	5
2.1	Forundersøgelse og ekspertgruppe	6

3	Kvantitative metodeelementer	7
3.1	Datagrundlag	7
3.2	Analysetilgang	12

4	Kvalitative metodeelementer	19
4.1	Sampling og rekruttering til det kvalitative panel	19
4.2	Dataindsamling	20
4.3	Analyse af interviewdata	21

1 Indledning

Minianalysen ”8.-klasseelevers syn på epX” indgår som en del af det større projekt ”Unges veje mod ungdomsuddannelse 2025”, der har fokus på elevernes valgproces i løbet af udskolingen og deres videre veje i uddannelsessystemet.

Formålet med minianalysen er at belyse, hvad nuværende elever i 8. klasse tænker om epX, når de præsenteres for centrale elementer i uddannelsen. Derudover er der fokus på, hvad der kendetegner elever, der er mere eller mindre positive over for epX. Endelig undersøger EVA betydningen af de differentierede karakterkrav til ungdomsuddannelserne for elevernes syn på epX.

I dette metodebilag udfoldes de datamæssige og metodiske aspekter af undersøgelsen ”Unges veje mod ungdomsuddannelse 2025” generelt og specifikt ift. analysen af de unges syn på epX.

2 Undersøgelsens formål og design

Undersøgelsen ”Unge veje mod ungdomsuddannelse 2025” er delvist en gentagelse af en forløbsundersøgelse af unges veje til ungdomsuddannelse, EVA tidligere har gennemført (2015-22). I lyset af de store ændringer, ungdomslivet har gennemgået i de senere år – en tiltagende digitaliseret verden, et øget samfundsmæssigt fokus på trivsel – og store reformer i støbeskeen, har vi på EVA set et behov for igen at stille skarpt på de unges drømme og bekymringer i valgprocessen og deres oplevelser med vejledningsaktiviteter. Tanken er, at det nye projekt skal belyse, hvordan feltet har udviklet sig siden sidst, og supplere og udfolde eksisterende viden på området.

Undersøgelsen er designet som en forløbsundersøgelse og tager afsæt i de unges perspektiver. Med forløbsdesignet følges den samme gruppe elever fra 8. klasse, til de påbegynder en ungdomsuddannelse. Det giver mulighed for at kortlægge begivenheder i den rækkefølge, de sker. Fordelen er, at eleverne bedre kan huske både aktiviteter og refleksioner, og at man derved undgår efterrationalisering. Derudover er det en fordel for kvaliteten af datamaterialet, at der opbygges en relation til eleverne over tid.

Undersøgelsen vil bestå af to nedslag i henholdsvis 8. klasse og 9. klasse, hvor der både vil indgå kvantitative og kvalitative metodeelementer. Derefter er planen at følge de unges uddannelsesveje vha. registre.

For at kvalificere undersøgelsen er der indledningsvist blevet gennemført en forundersøgelse. Derudover er der blevet tilknyttet en ekspertgruppe, der løbende skal inddrages.

Undersøgelsesdesignet er illustreret i grafik 2.1.

Grafik 2.1
Undersøgelsesdesign

2.1 Forundersøgelse og ekspertgruppe

Som optakt til det nye projekt blev der gennemført en forundersøgelse, der havde til formål at informere udarbejdelsen af projektet, herunder vinkling af undersøgelsen, udvikling af konkrete undersøgelsesspørgsmål samt at kvalificere den efterfølgende dataindsamling.

Konkret bestod forundersøgelsen af følgende elementer:

- Seks interviews med centrale aktører¹ på vejledningsområdet mhp. at få input til, hvilke ændringer der er sket på vejledningsområdet inden for de senere år, samt hvilken betydning disse ændringer tillægges.
- Læsning af relevant forskning/litteratur på området, anbefalet af de interviewede eksperter, samt orientering i lovgivning på vejledningsområdet.
- Tre gruppeinterviews med i alt 16 elever i 8. klasse mhp. at få en større forståelse af målgruppen anno 2025.

Forundersøgelsen har bidraget til at få overblik over, hvilke ændringer der er sket i vejledningslandskabet i de senere år, som det ville være relevant at have blik for i undersøgelsen, herunder bl.a. bortfald af uddannelsesparathedsvurderingen, obligatorisk erhvervspraktik, indførsel af emnet Uddannelse og Job som en del af danskfaget samt mulighed for juniormesterlære. Efterfølgende er epx-reformen også blevet vedtaget.

Derudover har elevinterviewene bidraget til et større indblik i, hvad der rører sig blandt eleverne i 8. klasse i dag, herunder om der ser ud til at være nogen nye tendenser på spil sammenlignet med EVA's første undersøgelse af unges veje til ungdomsuddannelse. Bl.a. gav interviewene indtryk af, at de sociale medier spiller en større rolle i dag end for otte år siden – også når det gælder de unges fremtidsdrømme samt som kilde til viden og inspiration til uddannelse og job.

Der er blevet knyttet en ekspertgruppe til undersøgelsen bestående af to eksperter:

- Anders Ladegaard, chef for uddannelse, Fredericia Kommune
- Rie Thomsen, professor MSO i karrierevejledning ved Aarhus Universitet.

Det er tanken, at ekspertgruppen løbende skal inddrages i undersøgelsen både i forbindelse med kvalificering af fokus, dataindsamling, analyse og formidling.

1 De interviewede aktører var Anders Ladegaard, chef for uddannelse, Fredericia Kommune; Randi Boelskifte Skovhus, ph.d. og lektor v. Via University College. Forsker i uddannelses- og erhvervsvejledning; Karina Meinecke, formand for Vejlederforeningen; Karina Nicolaisen og Luise Jarl (overgangskontoret) STUK; Ursula Dybmose, chefkonsulent på uddannelsesområdet i KL; Thomas Jensen, uddannelsespolitisk konsulent hos Danmarks Lærerforening.

3 Kvantitative metodeelementer

I dette kapitel redegøres for de kvantitative metodeelementer i undersøgelsen, herunder datagrundlag og analysetilgang.

De kvantitative metodeelementer har til formål at gøre det muligt at kortlægge og beskrive, hvad der sker i de unges overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse. Det omfattende datagrundlag gør det også muligt at undersøge samspillet mellem forskellige faktorer af betydning for de unges overgang. Dataindsamlingen består af en spørgeskemaundersøgelse i 8. og 9. klasse suppleret med registerdata. Helt overordnet består det kvantitative panel af 3.675 elever fra 99 forskellige skoler.

3.1 Datagrundlag

3.1.1 Kildepopulation

Kildepopulationen for analysen er elever 8. klasse i Danmark i skoleåret 2024/2025, der går på en almen skole – enten folkeskole eller friskole/privat grundskole.

3.1.2 Registerdata

I undersøgelsen anvendes der oplysninger fra en række forskellige registre i Danmarks Statistik. Tabel 3.1 giver et overblik over de anvendte registre.

Tabel 3.1
Anvendte registre i Danmarks Statistik

Registre	Oplysninger
Befolkningsregistret	Herkomst, alder, køn, kobling til forældre
Uddannelsesregistret (KOTRE)	Skoleskift, institutionsnummer, klasse
Uddannelser (UDDA)	Forældres højest fuldførte uddannelse
Registerbaseret arbejdsstyrkestatistik (RAS)	Forældres tilknytning til arbejdsmarkedet
Institutionsregisteret	Institutionstype, type af beliggenhedskommune
Folkeskolens Nationale Overgangstest	Klasse (6. og 8. klasse), skoleår, fag (dansk, matematik), testresultater (elevdygtighed på kriteriebaseret skala)

3.1.3 Spørgeskemadata

Etablering af panel og rekruttering

På baggrund af et udtræk fra Institutionsregisteret har Epinion inviteret 693^{2,3} skoler til at deltage i undersøgelsen. Skolerne var udvalgt ved stratificeret tilfældig udvælgelse. Udvalgsstrata blev dannet på baggrund af skolernes elevgrundlag, herunder oplysninger om elevernes karaktergennemsnit og overgang til ungdomsuddannelse efter grundskolen (et år og tre måneder efter), andelen af elever fra uddannelsesfremmede hjem og andelen af elever med udenlandsk herkomst. På baggrund af disse oplysninger blev der vha. latent klasseanalyse (LCA) blandt folkeskolerne dannet fire skoletypesegmenter, som skolerne blev udtrukket fra, for at sikre, at stikprøven afspejler fordelingen af de identificerede skoletyper i hele populationen. De dannede segmenter fremgår af tabel 3.2.

Tabel 3.2

Udvælgelsesstrata (segmenter) for folkeskoler

Segment	Beskrivelse	Andel i populationen (%)	Inviterede (N)
"Underpræsterende skole"	Relativt lille andel af elever fra uddannelsesfremmede hjem; Relativt lille andel af elever med udenlandsk herkomst; Relativt lavt karaktergennemsnit; Relativt lille andel, der overgår til ungdomsuddannelse	33 %	153
"Stærk skole"	Lille andel af elever fra uddannelsesfremmede hjem; Lille andel af elever med udenlandsk herkomst; Højt karaktergennemsnit; Stor andel, der overgår til ungdomsuddannelse	31 %	136
"Svag skole med indvandrerprofil"	Stor andel af elever fra uddannelsesfremmede hjem; Stor andel af elever med udenlandsk herkomst; Lavt karaktergennemsnit; Lille andel, der overgår til ungdomsuddannelse	21 %	114
"Overpræsterende skole med indvandrerprofil"	Relativt stor andel af elever fra uddannelsesfremmede hjem; Stor andel af elever med udenlandsk herkomst; Relativt højt karaktergennemsnit; Relativt stor andel, der overgår til ungdomsuddannelse.	15 %	96
I alt		100 %	499

Kilde: Baseret på oplysninger fra Epinion.

Da der foreligger færre data for friskoler og private grundskoler, blev der i tråd med samplingstrategien i EVA's tidligere undersøgelse "Unges veje til ungdomsuddannelse" kun anvendt oplysninger om andelen af elever fra uddannelsesfremmede hjem og andelen af elever med udenlandsk herkomst. På den baggrund blev der dannet fire segmenter, der fremgår af tabel 3.3.

- Oprindeligt blev 701 skoler inviteret, men da otte skoler viste sig ikke at være en del af populationen, blev de ekskluderet fra undersøgelsen, og udsendelsesgrundlaget endte således med at være på de 693 skoler.
- Ud af en population på cirka 1.300 skoler, der har en 8. klasse.

Tabel 3.3

Udvælgelsesstrata (segmenter) for frie og private grundskoler

Segment	Beskrivelse	Andel i populationen (%)	Inviterede (N)
"Ressourcestærk skole"	Lille andel fra uddannelses-fremmede hjem; Lille andel med udenlandsk herkomst	43 %	84
"Ressourcestærk skole med indvandrerprofil"	Lille andel fra uddannelses-fremmede hjem; Stor andel med udenlandsk herkomst	21 %	41
"Ressourcesvag skole med indvandrerprofil"	Stor andel fra uddannelses-fremmede hjem; Stor andel med udenlandsk herkomst	19 %	37
"Ressourcesvag skole"	Stor andel fra uddannelses-fremmede hjem; Lille andel med udenlandsk herkomst	17 %	32
I alt		100 %	194

Kilde: Baseret på oplysninger fra Epinion.

Blandt de 693 inviterede skoler var der 123 skoler, der sagde ja til at deltage i undersøgelsen og indsendte oplysninger på en kontaktperson fra skolen, der skulle stå for dataindsamlingen. Tilmeldingsprocenter blandt skolerne i de forskellige segmenter fremgår af tabel 3.4.

Tabel 3.4

Tilmeldingsprocenter fordelt på segmenter

Skoletype	Segment	Inviteret	Tilmeldinger	Tilmeldingsprocent
Folkeskoler	"Underpræsenterende skole"	153	25	16 %
	"Stærk skole"	136	26	19 %
	"Svag skole med indvandrerprofil"	114	18	16 %
	"Overpræsenterende skole med indvandrerprofil"	96	18	19 %
Fri- og privatskoler	"Ressourcestærk skole"	84	19	23 %
	"Ressourcestærk skole med indvandrerprofil"	41	5	12 %
	"Ressourcesvag skole med indvandrerprofil"	37	6	16 %
	"Ressourcesvag skole"	32	6	19 %

Kilde: Baseret på oplysninger fra Epinion.

Dataindsamling

Dataindsamlingen er gennemført i perioden fra 2. april til og med 15. maj 2025. Kontaktpersonerne modtog alle en e-mailinvitation med et link til spørgeskemaundersøgelsen, som eleverne har kunnet logge ind på med deres Uni-login. Der er udsendt tre opfølgende e-mailpåmindelser og gennemført telefoniske påmindelser til skoler med færre end fem elevbesvarelser.

Svarprocenter og repræsentativitet

Der er i alt indsamlet 3.706 elevbesvarelser fra 99 skoler. Det leder til en svarprocent på 80 % af de tilmeldte skoler, idet spørgeskemaet blev udsendt til i alt 123 skoler.

Ved omdannelse af Uni-Login til cpr-nummer og efterfølgende kobling til registre lander analysepopulationen på i alt 3.675 besvarelser.⁴

Overordnet set ligner analysepopulationen i vid udstrækning kildepopulationen med hensyn til en række undersøgte baggrundsfaktorer. Det fremgår af tabel 3.5. Der kan dog observeres enkelte skævheder. Særligt kan fremhæves skoleskift, hvor analysepopulationen har færre skoleskift end kildepopulationen. I analysepopulationen er det 58 % af eleverne, der ikke har haft nogen skoleskift i deres skoletid, mens det kun er tilfældet for 50 % i kildepopulationen. Derudover er der flere elever i analysepopulationen, der har en alder på 14 år (90 %) end i kildepopulationen (87 %). Det kan potentielt hænge sammen med, at det i registrene ikke har været muligt at afgrænse fra evt. specialklasser eller lignende fra kildepopulationen.

Der ses også forskelle i kommunetype, hvor der i analysepopulationen særligt ses en overrepræsentation af elever på skoler i storbykommuner – 17 % sammenlignet med 12 % i kildepopulationen – og en underrepræsentation af elever på skoler i landkommuner – 14 % sammenlignet med 19 % i kildepopulationen. Da skævhederne trods alt ikke er mere udtalte, vurderes det, at vægtning ikke giver tilstrækkelig værdi ift. de ulemper, der er forbundet med en mere kompliceret formidling.

Tabel 3.5
Repræsentativitetstest

	Analysepopula- tion	Kildepopula- tion	Signifikanstest (chi2)
Alder	N = 3.675	N = 66.737	p < 0,001
13 år eller yngre	1 %	2 %	
14 år	90 %	87 %	
15 år eller ældre	9 %	11 %	
Forældres højest fuldførte uddannelse	N = 3.675	N = 66.737	p = 0,437
Ingen kompetencegivende uddannelse	35 %	36 %	
Erhvervsfaglig uddannelse	8 %	8 %	

4 Da nogle elevers Uni-login ikke kunne konverteres til cpr-nummer eller ikke var at finde i DST's registre.

	Analysepopula- tion	Kildepopula- tion	Signifikanstest (chi2)
Videregående uddannelse	57 %	57 %	
Kommunetype	N = 3.612	N = 63.593	p < 0,001
Hovedstadskommune	25 %	27 %	
Storbykommune	17 %	12 %	
Provinskommune	24 %	24 %	
Oplandskommune	21 %	17 %	
Landkommune	14 %	19 %	
Herkomst	N = 3.675	N = 66.737	p = 0,001
Dansk	85 %	86 %	
Vestlig	2 %	3 %	
Ikkevestlig	12 %	11 %	
National overgangstest - Matematik i 8. klasse	N = 2.375	N = 43.270	p = 0,031
Ikke tilstrækkelig præstation	1 %	1 %	
Mangelfuld præstation	5 %	6 %	
Jævn præstation	19 %	20 %	
God præstation	46 %	44 %	
Rigtig god præstation	22 %	22 %	
Fremragende præstation	7 %	7 %	
National overgangstest - Dansk i 8. klasse	N = 2.339	N = 42.154	p = 0,001
Ikke tilstrækkelig præstation	1 %	2 %	
Mangelfuld præstation	14 %	14 %	
Jævn præstation	15 %	15 %	
God præstation	33 %	34 %	
Rigtig god præstation	22 %	22 %	
Fremragende præstation	15 %	13 %	
Skoleskift	N = 3.675	N = 66.737	p < 0,001
Ingen skift	58 %	50 %	
1 skift	31 %	35 %	
2 eller flere skift	11 %	15 %	
Køn	N = 3.675	N = 66.737	p = 0,638
Dreng	51 %	51 %	
Pige	49 %	49 %	
Fars tilknytning til arbejdsmarkedet	N = 3.561	N = 63.636	p = 0,582
Beskæftiget	91 %	90 %	

	Analysepopula- tion	Kildepopula- tion	Signifikantest (chi2)
Arbejdsløs	1 %	1 %	
Uden for arbejdsstyrken	8 %	8 %	
Mors tilknytning til arbejdsmarkedet	N = 3.638	N = 65.479	p = 0,025
Beskæftiget	86 %	85 %	
Arbejdsløs	2 %	2 %	
Uden for arbejdsstyrken	12 %	13 %	

Udvikling af spørgeskema og pilottest

Spørgeskemaet blev udviklet med afsæt i forundersøgelsen (jf. kapitel 2) og EVA's tidligere undersøgelser på området ([Overgange til ungdomsuddannelse | EVA](#)). Konkret var der i spørgeskemaudviklingen fokus på at skabe mulighed for at kunne sammenligne tendenser mellem den nye og EVA's tidligere undersøgelse af unges veje til ungdomsuddannelse. Det betød, at vi i nogle tilfælde har fastholdt suboptimale spørgsmålsformuleringer mhp. bedre at kunne sammenligne med den tidligere undersøgelse. Derudover var der i udviklingen og udvælgelsen af spørgsmål fokus på at tilføje spørgsmål, der kunne supplere og udfolde den eksisterende viden. Endelig var der fokus på at holde spørgeskemaet i en overkommelig længde, så eleverne ville have en god oplevelse med at besvare det.

I spørgeskemaudviklingen er ekspertgruppen desuden blevet inddraget ad flere omgange. De har både givet feedback på de udvalgte temaer og på konkrete spørgsmål.

Efterfølgende er spørgeskemaet blevet pilottestet blandt ni elever. I forbindelse med pilottesten blev svartiden også testet. Alle piloter besvarede spørgeskemaet på knap 15 minutter, hvilket blev anset som tilfredsstillende. Pilottesten gav kun anledning til mindre ændringer. Pilottesten viste fx, at de unges viden om uddannelse i nogle tilfælde var ret begrænset. Spørgeskemaet blev derfor enkelte steder revideret med fokus på følgende:

- Lixtal og tekstmængde
- Hjælpetekster ved behov
- At tydeliggøre, at det er legitimt at benytte svarkategorien "ved ikke" i de tilfælde, hvor det er muligt.

3.2 Analysetilgang

3.2.1 Operationalisering af variable

Tabel 3.6 viser en oversigt over, hvordan de anvendte variable er blevet operationaliseret.

Tabel 3.6
Operationalisering af variable

Variabel	Operationalisering
Herkomst (register)	Dansk, vestlig, ikkevestlig
Køn (register)	Dreng, pige
Alder (register)	Kontinuert samt kategorisk: 13 år eller derunder, 14 år, 15+ år
Forældres tilknytning til arbejdsmarkedet (register)	Beskæftiget, arbejdsløs, ikke en del af arbejdsstyrken
Forældres højeste fuldførte uddannelse (register)	Ingen kompetencegivende uddannelse, erhvervsfaglig uddannelse, videregående uddannelse
Skoleskift (register)	0, 1, 2 eller flere skift
Folkeskolens Nationale Overgangstest i Dansk i 8. klasse (register)	Ikke tilstrækkelig præstation, mangelfuld præstation, jævn præstation, god præstation, rigtig god præstation, fremragende præstation
Folkeskolens Nationale Overgangstest i Matematik i 8. klasse (register)	Ikke tilstrækkelig præstation, mangelfuld præstation, jævn præstation, god præstation, rigtig god præstation, fremragende præstation
Kommunetype (skolens beliggenhed) (register)	Hovedstadskommune, storbykommune, provinskommune, oplandskommune, landkommune
Planer om ungdomsuddannelse (spørgeskema)	Baseret på spørgsmålene: "Hvad tænker du, at du skal, når du er færdig med 9. klasse?", "Ved du på nuværende tidspunkt, hvilken gymnasial uddannelse du vil tage?", "Hvad tænker du, at du skal, når du er færdig med 10. klasse?" (stillet til de elever, der svarer, at de skal i 10. klasse eller på efterskole) Inddelt i følgende kategorier: Planer om eux, planer om en erhvervsuddannelse (fx automekaniker, tømrer, kok, sosu, kontor), planer om en gymnasial uddannelse, planer om "andet" eller uafklaret ("Have et arbejde", "Ud at rejse", "Forberedende grunduddannelse", "Jeg ved ikke, hvad jeg skal", "Andet")
Sikkerhed (spørgeskema)	Baseret på spørgsmålene: "Hvor sikker er du på, hvad du skal efter 9. klasse?" eller "Hvor sikker er du på, hvad du skal efter 10. klasse? (hvis man skal i 10. klasse eller på efterskole)" samt variabelen "Planer om ungdomsuddannelse" Inddelt i følgende kategorier: Ikke sikker på planer eller ingen planer (Ingen planer, jf. variabelen "Planer om ungdomsuddannelse", "Hverken sikker eller usikker", "Lidt usikker", "Meget usikker"), Meget eller rimelig sikker på planerne ("Meget sikker", "Rimelig sikker")
Skoletræthed (spørgeskema)	Baseret på spørgsmålet: "Hvor enig eller uenig er du i dette: Jeg er skoletræt" Inddelt i følgende kategorier: Ja ("Helt enig", "Nærmest enig"), nej ("Hverken/eller", "Nærmest uenig", "Helt uenig")
Skolepres (spørgeskema)	Baseret på spørgsmålet: "Hvor ofte føler du dig presset i skolen?" Inddelt i følgende kategorier: Presset ("Hele tiden", "Ofte"), ikke presset ("En gang imellem", "Sjældent", "Aldrig")
Syn på epk (spørgeskema)	Baseret på spørgsmålet: "Politikerne taler om at indføre en ny gymnasial uddannelse, epk, som bl.a. er kendetegnet ved: Undervisning, der kombinerer teoretiske og praktiske fag

Variabel	Operationalisering
	• Skal forberede eleverne til uddannelser, der ikke ligger på universitetet • Et stærkt ungemiljø med fokus på fællesskab. [Alle, der har et karaktergennemsnit på 2 i grundskolen, kan komme ind på epX, mens adgangskravet til de andre gymnasiale uddannelser (stx og hhx) hæves til 6.] På en skala fra 1-10, hvor sandsynligt er det, at epX ville være noget for dig, hvis den fandtes i dag?" Beskrivet kontinueret (på en skala fra 1-10) og inddelt i følgende kategorier: EpX – muligt (Svar på 5 eller derover på en skala fra 1-10), epX – usandsynligt (Svar under 5 på skala fra 1-10).

3.2.2 Deskriptive analyser

For at undersøge, hvad der kendetegner elever, der har et mere eller mindre positivt syn på epX, er der foretaget deskriptive analyser i form af krydstabeller. Statistisk signifikans er testet vha. χ^2 -test med et signifikansniveau på 5 %.

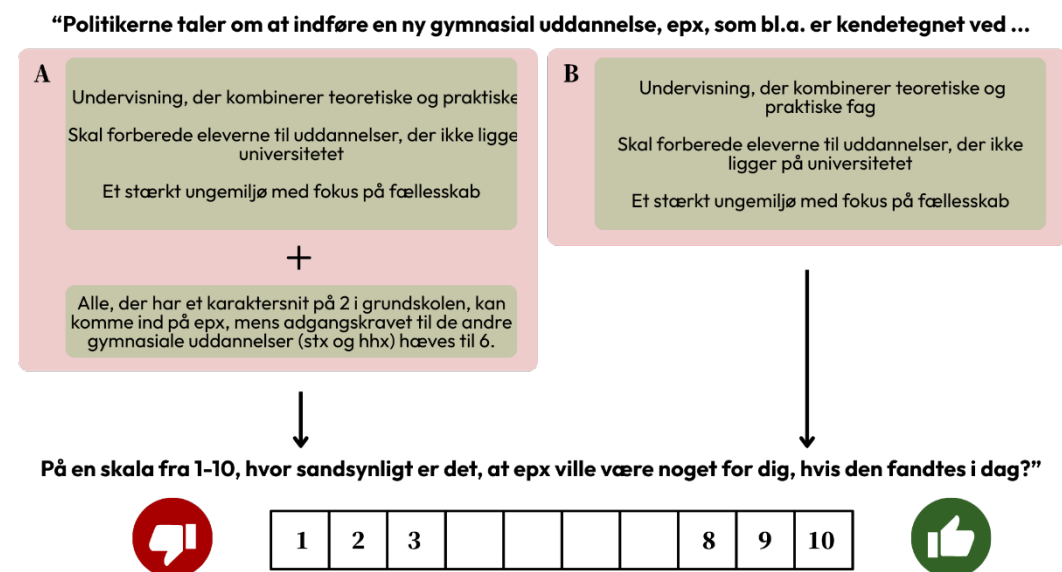
3.2.3 Surveyeksperiment

EVA har som en del af spørgeskemaet designet et surveyeksperiment. Det overordnede formål med EVA's surveyeksperiment er at bidrage med viden om, hvorvidt de differentierede karakterkrav til ungdomsuddannelserne, herunder højere krav til stx og hhx (og evt. htx) og lavere krav til epX, har en effekt på elevernes tilbøjelighed til at anse epX som et attraktivt tilbud.

Surveyeksperimenter kaldes også vignetteanalyser. Idéen er, at respondenter præsenteres for en hypotetisk situation, som de bedes forholde sig til. Ved systematisk at variere beskrivelsen af den hypotetiske situation for forskellige respondenter, der inddeles i grupper ved lodtrækning, kan respondenternes reaktioner på de forskellige situationer sammenlignes.

Eksperimentdesignet er illustreret i grafik 3.1. I eksperimentet fik eleverne en række centrale oplysninger om epX. Derudover fik cirka halvdelen af eleverne ved lodtrækning følgende information (scenarie A): *"Alle, der har et karaktergennemsnit på 2 i grundskolen, kan komme ind på epX, mens adgangskravet til de andre gymnasiale uddannelser (stx og hhx) hæves til 6."* Den anden halvdel af eleverne fik ikke denne information (scenarie B). Bagefter skulle eleverne på en skala fra 1 til 10 forholde sig til følgende spørgsmål: *"Hvor sandsynligt er det, at epX ville være noget for dig, hvis den fandtes i dag?"*

Grafik 3.1 Eksperimentdesign

Surveyeksperimentets grundlæggende styrke består i, at situationerne randomiseres, så vi kan tilnærme os egentlige effekter – her: effekter af differentierede karakterkrav på unges syn på ungdomsuddannelserne. En begrænsning ved surveyeksperimentet er imidlertid, at respondenter bliver bedt om at forholde sig til et hypotetisk eller teoretisk scenarie. Selvom det designes så virkelighedstro og relaterbart som muligt, vides det ikke, om respondentens oplevelse eller handlinger i virkelighedens verden er de samme, som vedkommende udtrykker i svarene i surveyeksperimentet. Det er med andre ord en ikke-testbar antagelse her, at elevernes svar vedrørende deres syn på epx afspejler det syn, de ville have, såfremt epx-reformen var trådt i kraft. I forlængelse heraf kan det være en udfordring på få linjer at opstille et eksperiment, der i tilstrækkelig grad afspejler og beskriver kompleksiteten i den virkelige kontekst, herunder hvad epx er for et uddannelsesstilbud. Fx har det ikke været muligt at få alle nuancer af epx repræsenteret i beskrivelsen. Det betyder, at eleverne fx ikke er blevet oplyst om de uddannelser, der bortfalder som en del af reformen, eller udvidede fagpakker, der gør det muligt at få adgang til universitetet. Det kan potentielt have betydning for elevernes tilbøjelighed til at se epx som en mulighed.

Analysen i surveyeksperimentet er kontrolleret for en række baggrundskarakteristika. I analysen er der desuden taget højde for evt. afhængighed mellem observationer på skoleniveau ved inddragelse af en clusterfunktion (vha. variabelen institutionsnummer).

3.2.4 Robusthedsanalyser

En vigtig præmis for surveyeksperimentets kvalitet er, ligesom for et lodtrækningsforsøg, at balancen mellem de forskellige treatmentgrupper (scenarie A og B) er lykkedes – altså at der ikke er systematiske forskelle på de gennemsnitlige elevkarakteristika imellem grupperne. For at teste opfyldelsen af denne antagelse sammenligner vi en række observerbare karakteristika i scenarie A og B og tester, om der er nogen statistisk signifikante forskelle. Resultaterne af balancetesten er vist i

tabel 3.5. Forskelle i andele er testet vha. chi2-test. Der ses ingen systematiske forskelle for de undersøgte karakteristika, og randomiseringen må således betragtes som succesfuld.

Tabel 3.7
Balancetabel

Baggrundsfaktorer	Kontrol	Treatment	Signifikanstest (Chi2)
Alder (N = 3.675)			p = 0,597
13 år eller yngre	1 %	1 %	45
14 år	90	90 %	3.313
15 år eller ældre	9 %	9 %	317
Forældres højest fuldførte uddannelse (N = 3.675)			p = 0,920
Ingen kompetencegivende uddannelse	35 %	35 %	1.287
Erhvervsfaglig uddannelse	8 %	8 %	290
Videregående uddannelse	57 %	57 %	2.098
Kommunetype (n = 3.612)			p = 0,058
Hovedstadskommune	24 %	26 %	895
Storbykommune	16 %	18 %	605
Provinskommune	25 %	23 %	863
Oplandskommune	22 %	20 %	756
Landkommune	14 %	14 %	493
Herkomst (N = 3.675)			p = 0,682
Dansk	85 %	86 %	3.138
Vestlig	2 %	2 %	83
Ikkevestlig	13 %	12 %	454
National overgangstest - Matematik i 8. klasse (n = 2.375)			p = 0,486
Ikke tilstrækkelig præstation	1 %	1 %	21
Mangelfuld præstation	4 %	5 %	109
Jævn præstation	19 %	19 %	449
God præstation	45 %	47 %	1.094
Rigtig god præstation	23 %	22 %	532
Fremragende præstation	8 %	7 %	170
National overgangstest - Dansk i 8. klasse (n = 2.339)			p = 0,317
Ikke tilstrækkelig præstation	1 %	1 %	29
Mangelfuld præstation	13 %	14 %	319
Jævn præstation	15 %	16 %	357
God præstation	35 %	31 %	765
Rigtig god præstation	22 %	22 %	516

Baggrundsfaktorer	Kontrol	Treatment	Signifikanstest (Chi2)
Fremragende præstation	15 %	15 %	353
Skoleskift (N = 3.675)			p = 3.675
Ingen skift	57 %	58 %	2.114
1 skift	32 %	31 %	1.144
2 eller flere skift	11 %	12 %	417
Køn (N = 3.675)			p = 0,799
Dreng	51 %	51 %	1.869
Pige	49 %	49 %	1.806
Fars tilknytning til arbejdsmarkedet (n = 3.561)			p = 0,617
Beskæftiget	90 %	91 %	3.233
Arbejdsløs	1 %	1 %	41
Uden for arbejdsstyrken	8 %	8 %	287
Mors tilknytning til arbejdsmarkedet (n = 3.638)			p = 0,150
Beskæftiget	86 %	87 %	3.141
Arbejdsløs	1 %	2 %	57
Uden for arbejdsstyrken	13 %	11 %	440

Dette fund understreges af, at estimaterne vedrørende effekten af ”indsatsen” er stort set identiske i henholdsvis den multivariate analyse (*med* inddragelse af baggrundsfaktorer) og den bivariate analyse (*uden* inddragelse af baggrundsfaktorer). Resultaterne af den bivariate analyse fremgår af tabel 3.8.

Tabel 3.8

Bivariat analyse: Effekt af surveyeksperimentets indsats for synet på epx (logit-model)

	Koefficient	P-værdi	Forudsagte sandsynligheder
Kontrol	Ref.		0,3681
Indsats	-0,2232	0,001	0,4214

Derudover viser en analyse med inddragelse af synet på epx som en kontinuert variabel (skala 1-10) i lineær regressionsmodel samme tendenser som den baseret på den logit-model, der ligger til grund for de resultater, som er præsenteret i minianalysen, jf. tabel 3.9.

Tabel 3.9

Sammenligning af resultater fra logit- og lineære regressionsmodeller

Variable	Logit-model Koefficient	P-værdi	Lineær model Koefficient	P-værdi
Kontrol	Ref.		Ref.	
Indsats	-0,244	0,001	-0,346	<0,001
Hovedstadskommune	Ref.		Ref.	
Storbykommune	-0,365	0,006	-0,302	0,045
Provinskommune	-0,098	0,523	-0,081	0,618
Oplandskommune	0,005	0,962	0,018	0,900
Landkommune	-0,057	0,659	-0,060	0,711
Utilstrækkelig præstation	Ref.		Ref.	
Mangelfuld præstation	-0,521	0,085	-0,187	0,649
Jævn præstation	-0,629	0,042	-0,322	0,399
God præstation	-0,644	0,059	-0,372	0,393
Rigtig god præstation	-0,903	0,007	-0,659	0,112
Fremragende præstation	-0,950	0,004	-0,766	0,056
Manglende resultater	-0,806	0,022	-0,806	0,303
Ingen skoleskift	Ref.		Ref.	
1 skoleskift	0,127	0,074	0,080	0,315
2+ skoleskift	0,319	0,007	0,242	0,084
Dreng	Ref.		Ref.	
Pige	-0,156	0,033	-0,097	0,218
Planer om gymnasial uddannelse	Ref.		Ref.	
Planer om erhvervsuddannelse	0,118	0,430	0,253	0,082
Planer om eux	0,588	0,001	1,052	<0,001
Planer om andet eller uafklaret	0,300	0,001	0,355	<0,001
Meget sikker eller rimelig sikker på planerne	Ref.		Ref.	
Ikke sikker eller ingen planer	0,410	<0,001	0,479	<0,001
Konstant	0,234		3,959	

4 Kvalitative metodeelementer

I dette kapitel redegøres der for de kvalitative metodeelementer i undersøgelsen.

De kvalitative metodeelementer har til formål at skabe indsigt i, hvordan og hvorfor indsatser og faktorer påvirker de unges overgang, herunder deres refleksioner, overvejelser, oplevelser, afklaring og valg.

Dataindsamlingen består af et kvalitativt individuelt interview med hver af de udvalgte unge – både når de går i 8. og 9. klasse.

Helt overordnet består det kvalitative panel af 42 unge rekrutteret fra seks forskellige skoler, der også indgår i det kvantitative panel.

4.1 Sampling og rekruttering til det kvalitative panel

Samplingen af skoler har taget udgangspunkt i de konstruerede skolesegmenter fra surveypanelet. Målet har været at udvælge seks meget forskellige skoler ift. skoletype, geografi og elevgrundlag, således at forskellige elevtyper og uddannelsesforløb kan forventes at være repræsenteret i panelet.

Tabel 4.1 viser fordelingen af skolekarakteristika blandt de udvalgte skoler.

Tabel 4.1

Skoletype	Segment	Indgår	Landsdel	By-/landskole
Folkeskoler	"Underpræsenterende skole"	1 stk.	Jylland	By
	"Stærk skole"	1 stk.	Jylland	Land
	"Svag skole med indvandrerprofil"	1 stk.	Fyn	By
	"Overpræsterende skole med indvandrerprofil"	1 stk.	Sjælland	Land
Fri- og privatskoler	"Ressourcestærk skole"	1 stk.	Sjælland	By
	"Ressourcestærk skole med indvandrerprofil"			
	"Ressourcesvag skole med indvandrerprofil"	1 stk.	Jylland	By
	"Ressourcesvag skole"			

Note: Jf. uddybende beskrivelse af segmenter i afsnit 3.1.3.

Blandt de skoler, der havde takket ja til at deltage i undersøgelsen, blev seks skoler inviteret til også at deltage i den kvalitative del af dataindsamlingen.

4.2 Dataindsamling

Da rekruttering af skolerne var faldet på plads, blev der aftalt et tidspunkt, hvor interviewene kunne gennemføres. Skolernes kontaktperson blev bedt om at udvælge syv 8.-klasseelever til interviews. I udvælgelsen blev der lagt vægt på at sikre en spredning blandt informanterne ift. deres køn, faglige interesser og niveau og forældres baggrund. Således fik vi mulighed for at indfange den variation, der er i de unges forskellige oplevelser af og perspektiver på valgprocessen.

Interviewene blev gennemført i april og maj måned i løbet af én besøgsdag. Interviewene blev gennemført parallelt af to konsulenter, således at der kun deltog én konsulent ved hvert interview. Interviewene blev gennemført som semistrukturerede interviews med afsæt i en interviewguide og varede fra 0,5-1 time. Interviewene blev dokumenteret vha. lydoptagelse og efterfølgende transkriberet.

Formålet med interviewene er at give indsigt i, hvordan og hvorfor indsatser og faktorer påvirker de unges overgang, herunder deres refleksioner, overvejelser, oplevelser, afklaring og valg. Med interviewene er der fokus på at forstå den unges perspektiv og meningsdannelse i forhold til uddannelsesvalget i sin fulde kontekst, herunder dets betydning i den unges samlede liv.

Undersøgelsens forløbsdesign åbner mulighed for, at de gentagne interviews kan bygge videre på hinanden, så der over tid tegnes et detaljeret billede af overgangen set fra de unges perspektiv. I det omfang, det er muligt, vil det være den samme konsulent, der interviewer den samme informant i både 8. og 9. klasse. Dette med henblik på at skabe kontinuitet i interviewene og opbygge en tillidsfuld relation til informanten over tid.

Interviewene i 8. klasse havde særligt fokus på følgende temaer:

- Oplevelse af valgprocessen
- Kilder til inspiration
- Viden og fordomme knyttet til forskellige uddannelser og professioner
- Erfaring med vejledningsindsatser
- Foreløbige tanker om uddannelse og job
- Syn på epk og hævdede karakterkrav til stx.

For at understøtte afdækning af elevernes forestillinger om forskellige uddannelser/professioner blev der anvendt billeder af forskellige uddannelsesmiljøer, som eleverne blev bedt om at beskrive og forholde sig til.

Efter hvert interview gav alle informanter samtykke til, at EVA må kontakte dem igen i 9. klasse.

4.3 Analyse af interviewdata

De kvalitative interviews er blevet renskrevet i tekstnære referater og analyseret systematisk i et såkaldt *framework* (tematisk aksekodning). I frameworket er samtlige interviews kodet og meningskondenseret i temaer. Det gør det muligt at læse på tværs af informanter og temaer, det vil sige enten fokusere på, hvad den enkelte unge siger om et eller flere temaer, eller fokusere på, hvad alle informanter siger om ét udvalgt tema.

I forbindelse med minianalysen om elevernes syn på epX har analysen været afgrænset til de dele af interviewene, der eksplicit har handlet om epX. Et forbehold her er, at elevernes refleksioner om epX i vid udstrækning har været afhængig af, hvordan interviewerens har beskrevet uddannelsen, samt hvilke elementer der er blevet lagt vægt på.

Unge veje mod ungdomsuddannelse 2025

© 2025 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7182-819-1

EVA – analyser, redskaber og udvikling, der styrker uddannelser og dagtilbud.

EVA

+45 35 55 01 01
eva@eva.dk
www.eva.dk